

Blodfortyndende medicin

Risikosituationslægemidlerⁱ

Medicinhåndtering

Instruksen beskriver håndtering af blodfortyndende medicin, herunder

- hvilke medarbejdergrupper, der har kompetence til at håndtere lægemidlerne.
- sikker håndtering af lægemidlerne.
- vigtige OBS-punkter, og hvornår lægen skal kontaktes.

Målgruppe

Sygeplejersker, farmakonomer, social- og sundhedsassistenter, social- og sundhedshjælpere og ufaglærte.

Formål

- At forebygge forudsigelige fejl.
- At sikre enkle, forståelige og sikre arbejdsgange.
- At sikre god viden om behandling med risikosituationslægemidler og risikosituationer.

Vitamin K-antagonister (Marevan og Marcoumar)

- Kompetence
 - Dispensering: Sygeplejersker og farmakonomer.
 - Administration: Sygeplejersker, farmakonomer, social- og sundhedsassistenter, social- og sundhedshjælpere og ufaglærte.
- Sikker håndtering
 - Tjek handlingsanvisningen vedrørende konkrete aftaler om INR-målinger
 - Ved start på dispensering: vær opmærksom på, om den blodfortyndende medicin er ordineret til hele dispenseringsperioden. Der må kun dispenseres frem til slutdatoen for den aktuelle ordination.
 - Tjek, at næste dispensering ligger rigtigt i borgerkalenderen, så det sikres, at der er planlagt dispensering den dag, hvor ordinationen er klar
 - Vær opmærksom på ændringer i doseringen, fx ved indlæggelse og udskrivning, tandlægebehandling eller anden behandling/undersøgelse.
 - Den samlede dosis skal tages på samme tid hver dag.
 - Der skal ligge et gult kort med OBS-punkter sammen med borgerens medicin.
 - INR skal være ordineret i FMK for den specifikke periode. Ellers kontakt faglig koordinator inden næste dispensering.
- OBS
 - INR bliver ikke målt, eller der bliver ikke handlet på ændringer i INR.
 - Hudlæsioner og skader efter fx fald.
 - Borgere, der får flere slags blodfortyndende medicin.
 - Almindelige symptomer på overdosering: øget blødningstendens (næseblod, blødning ved tandbørstning, blod i urinen), store hæmatomer (blå mærker).
 - Forveksling af milligram og antal tabletter.
- Kontakt lægen
 - Ved mistanke om manglende måling af INR eller manglende ændring af dosering.
- Kontakt STRAKS læge/1813
 - Ved den mindste mistanke om overdosering.
 - Ved mistanke om hovedtraume.
- Kontakt 112
 - Ved blødninger, der ikke stopper indenfor 10-15 minutter med regelret, god kompression.

Direkte orale antikoagulantia (DOAK, fx Xarelto, Eliquis, Pradaxa)

- **Kompetence**
 - Dispensering: Sygeplejersker, farmakonomer og social- og sundhedsassistenter.
 - Administration: Sygeplejersker, farmakonomer, social- og sundhedsassistenter, social- og sundhedshjælpere og ufaglærte.
- **Sikker håndtering**
 - Vær opmærksom på ændringer i doseringen, fx ved indlæggelse og udskrivning, tandlægebehandling eller anden behandling/undersøgelse
 - Xarelto 15 mg og 20 mg skal tages til et måltid.
 - Pradaxa må først tages ud af originalemballagen, lige inden borgeren skal tage den.
 - Vær opmærksom på behandlingens varighed ved behandling med flere slags blodfortyndende medicin.
- **OBS**
 - Hudlæsioner og skader efter fx fald.
 - Borgere, der får flere slags blodfortyndende medicin.
 - Almindelige symptomer på overdosering: øget blødningstendens (næseblod, blødning ved tandbørstning, blod i urinen), store hæmatomer (blå mærker).
- **Kontakt STRAKS læge/1813**
 - Ved den mindste mistanke om overdosering
- **Kontakt 112**
 - Ved blødninger, der ikke stopper indenfor 10-15 minutter med regelret, god kompression.

Lavmolekylære hepariner (Fx Innohep)

- **Kompetence**
 - Injektion: Sygeplejersker og social- og sundhedsassistenter.
- **Sikker håndtering**
 - Vær opmærksom på styrke, dosis og enheder. Specielt IE/sprøjte og IE/ml.
 - Vær opmærksom på behandlingens varighed ved behandling med flere slags blodfortyndende medicin.
- **OBS**
 - Hudlæsioner og skader efter fx fald.
 - Borgere, der får flere slags blodfortyndende medicin
 - Almindelige symptomer på overdosering: øget blødningstendens (næseblod, blødning ved tandbørstning, blod i urinen), store hæmatomer (blå mærker).
- **Kontakt STRAKS læge/1813**
 - Ved den mindste mistanke om overdosering
- **Kontakt 112**
 - Ved blødninger, der ikke stopper indenfor 10-15 minutter med regelret, god kompression.

Trombocythæmmere (Fx Hjertemagnyl, Clopidogrel)

- **Kompetence**
 - Dispensering: Sygeplejersker, farmakonomer og social- og sundhedsassistenter.
 - Administration: Sygeplejersker, farmakonomer, social- og sundhedsassistenter, social- og sundhedshjælpere og ufaglærte
- **Sikker håndtering**
 - Vær opmærksom på behandlingens varighed ved behandling med flere slags blodfortyndende medicin.
- **OBS**
 - Hudlæsioner og skader efter fx fald.
 - Borgere, der får flere slags blodfortyndende medicin.
 - Almindelige symptomer på overdosering: øget blødningstendens (næseblod, blødning ved tandbørstning, blod i urinen), store hæmatomer (blå mærker).
- **Kontakt STRAKS læge/1813**
 - Ved den mindste mistanke om overdosering
- **Kontakt 112**

- Ved blødninger, der ikke stopper indenfor 10-15 minutter med regelret, god kompression.

Dokumentation

- Dokumenter uregelmæssigheder i ".observation" og relater til den relevante tilstand.
- Kvitter for at have givet medicin. Se instruks Administration af medicin. Medicinhåndtering.
- Indberet utilsigtede hændelser.

Kvalitetsopfølgning

Systematisk opfølgning

2 gange om året gennemgår distriktsleder og patientsikkerhedskoordinator sammen med farmaceut/farmakonom rapporter af utilsigtede hændelser, som omfatter risikosituationslægemidler.

Opfølgning "ad hoc"

Hvornår: Ved klager og utilsigtede hændelser

Hvem: Vil variere fra gang til gang.

Referencer og nyttige links

- Risikosituationslægemidler. En guide til sikker medicinhåndtering. 1. udgave, november 2021. Styrelsen for Patientsikkerhed
https://stps.dk/Media/638272658678521125/Risikosituationsl%c3%a6gemidler%20En%20guide%20til%20sikker%20medicinha%c2%b0ndtering_Nov_2021.pdf
- Styrelsen for Patientsikkerheds hjemmeside <https://stps.dk/sundhedsfaglig/viola-viden-og-laering/risikoomraader/risikosituationslaegemidler>
- Pro.medicin.dk
- Vejledning om udfærdigelse af instrukser. VEJ nr 9001 af 20/11/2000
- Gik det galt? Rapporter det som en utilsigtet hændelse. Styrelsen for Patientsikkerhed. September 2023
https://stps.dk/Media/638267353713786705/Gik%20det%20galt%20A4%20faktaark_i_uni%202023.pdf

i

Instruksen er udarbejdet af: Kirsten Pultz Farmaceut	Ansvarlig for instruksen: Gitte Widmer Sygeplejefaglig leder	Godkendt af: Faglige koordinatore i HHP
Revisionsdato: 10. april 2025	Næste revision: september 2025	